

MERKEZİ KAYIT İSTANBUL

FİNANSAL ORAN HESAPLAMA KURALLARI

1. AMAÇ

Borsa İstanbul A.Ş. (BIST/Borsa) pay piyasalarına yönelik referans olarak kullanılacak göstergelerin çeşitlendirilmesi, özellikle bireysel yatırımcılarımızın sermaye piyasalarına ilişkin kolay ve maliyetsiz ulaşabilecekleri veri çeşitliliğinin artırılması ve ülkemiz sermaye piyasaları ile ilgili akademik çalışmaların desteklenmesi amacıyla, Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda (KAP) ilan edilen finansal tablo verileri kullanılarak finansal oranlar hesaplanmıştır.

2. TANIM VE KISALTMALAR:

Aritmetik Ortalama: Veri dizisindeki tüm değerlerin toplanıp, toplam veri sayısına bölünmesi ile bulunan değeri,

Alt Kartil: Veri dizisi büyükten küçüğe doğru sıralandığında, alttaki %25'lik kısmı, üstteki daha fazla değerde olan %75'lik kısımdan ayıran değeri,

Medyan (Ortanca): Veri dizisi büyükten küçüğe doğru sıralandığında ortada bulunan değeri,

Üst Kartil: Veri dizisi büyükten küçüğe doğru sıralandığında, üstteki %25'lik kısmı, alttaki daha düşük değerde olan %75'lik kısımdan ayıran değeri,

Aykırı Değer: Tukey's Hinges yöntemiyle belirlenen ve oranların aritmetik ortalamalarının hesaplanmasında kapsam dışı bırakılan uç değerleri ifade eder.

3. KURALLAR:

3.1. Genel Kurallar:

Finansal oranların hesaplanmasındaki temel kurallar aşağıda yer almaktadır.

1. KAP sisteminde Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili (XBRL) formatında analiz edilebilir veri toplanmasına Haziran 2016'dan itibaren başladığı için, finansal oran verileri 30 Haziran 2016 tarihinden itibaren; değişim oranları ise bir önceki yılın aynı dönemine göre, 30 Haziran 2017'den itibaren hesaplanmaktadır.

2. "Dönemsel Finansal Oranlar", ilgili yıl ve döneme ilişkin finansal tablolarını yayınlamış şirketlere ait oranların aritmetik ortalamasıdır. BIST – Tüm Şirketler ile ana ve alt sektörler bazda hesaplanmaktadır.

3. "2016-2021 Ortalama Finansal Oranlar" ise, belirtilen tarih aralığında 3, 6, 9 aylık ve yıllık dönemler için hesaplanan "Dönemsel Finansal Oranların" aritmetik ortalamasıdır. BIST – Tüm Şirketler ile ana ve alt sektörler bazında hesaplanmaktadır.

4. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) düzenlemeleri kapsamında MKK tarafından duyurulan ilgili dönem konsolide finansal raporlarının KAP'ta son ilân tarihi itibarıyla payları Borsa İstanbul'da işlem gören ve hesap dönemi başlangıcı 1 Ocak olan şirketlerin finansal verileri hesaplamalara dahil edilmektedir.

5. Banka, katılım bankası, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri ile sigorta şirketleri, finansal tablo formatlarının farklı olması nedeniyle hesaplamalara dahil edilmemektedir.

6. Bir oran için pay veya paydası sıfır olan şirketler ilgili oran hesaplamasına dahil edilmemektedir.

7. Finansal oran hesaplamalarında ilgili yıl ve döneme ilişkin KAP'ta en son yayınlanan finansal tablolarda yer alan "cari dönem" sütunundaki veriler kullanılmakta olup, "önceki dönem" sütunundaki veriler ve oranlar ilan edildikten sonra geçmişe dönük yapılan düzeltmeler dikkate alınmamaktadır.

8. Sektörel ve tüm şirketler için yapılan dönemsel ortalama oran hesaplamalarında, Tukey's Hinges yöntemiyle uç değer analizi yapılmakta olup, tespit edilen aykırı değerler ortalamalara dahil edilmemektedir. Bu nedenle aynı dönem için hesaplanan oranlarda şirket sayıları farklılık gösterebilmektedir. Dönemsel Oranlar tablolarındaki şirket sayıları, sözkonusu analiz sonrasındaki sayılardır.

9. "Finansal Durum Tablosu" ve "Kâr veya Zarar Tablosu" kalemlerinin birlikte kullanıldığı oranlarda, ara dönemler için yıllıklandırma yapılmadığından, her döneme ait finansal oranlar kendi içinde değerlendirilmeli veya bir önceki yılın aynı dönemine ilişkin oranlarla karşılaştırılmalıdır.

3.2. Finansal Oranların Yayınlanma Dönemleri:

Finansal oranlar, 3, 6, 9 ve 12 aylık dönemlere ilişkin olarak, yılda dört dönem için hesaplanır ve SPK düzenlemeleri kapsamında MKK tarafından duyurulan, ilgili dönem konsolide finansal raporlarının KAP'ta son ilân tarihini takip eden 10. işgünü yayınlanır.

3.3. Finansal Oran Formülleri:

No	Oran
1	$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$
2	$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzerleri} + \text{Gayrimenkul Projeleri Kapsamında Açılan Nakit Hesapları} + \text{Finansal Yatırımlar} + \text{Teminata Verilen Finansal Varlıklar} + \text{Ticari Alacaklar} + \text{Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar} + \text{Nakit Dışı Serbest Kullanılabilir Teminatlar} + \text{TCMB Hesabı} + \text{Türev Araçlar} + \text{İmtiyaz Sözleşmelerine İlişkin Finansal Varlıklar} + \text{Müşteri Sözleşmelerinden Doğa Varlıklar} + \text{Diğer Alacaklar}}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$
3	$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzerleri} + \text{Gayrimenkul Projeleri Kapsamında Açılan Nakit Hesapları} + \text{Finansal Yatırımlar}}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$
4	$\text{Stoklar/Dönen Varlıklar}_1 (\%) = \frac{\text{Kısa Vadeli Stoklar}}{\text{Dönen Varlıklar}} * 100$
5	$\text{Stoklar/Dönen Varlıklar}_2 (\%) = \frac{\text{Kısa Vadeli Stoklar} + \text{Kısa Vadeli Canlı Varlıklar} + \text{Kısa Vadeli Proje Halindeki Stoklar}}{\text{Dönen Varlıklar}} * 100$
6	$\text{Dönen Varlıklar/Varlıklar} (\%) = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$
7	$\text{Maddi Duran Varlıklar/Varlıklar} (\%) = \frac{\text{Maddi Duran Varlıklar}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$
8	$\text{Maddi Olmayan Duran Varlıklar/Varlıklar} (\%) = \frac{\text{Maddi Olmayan Duran Varlıklar}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$
9	$\text{Yükümlülükler/Varlıklar (Finansal Kaldıraç Oranı)} (\%) = \frac{\text{Toplam Yükümlülükler}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$
10	$\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler / Varlıklar} (\%) = \frac{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$

No	Oran
11	Uzun Vadeli Yükümlülükler / Varlıklar (%) = $\frac{\text{Uzun Vadeli Yükümlülükler}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$
12	Özkaynaklar / Varlıklar (%) = $\frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Toplam Varlıklar}} * 100$
13	Özkaynaklar / Yükümlülükler (%) = $\frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Toplam Yükümlülükler}} * 100$
14	Stok Devir Hızı_1 = $\frac{(\text{Satışların Maliyeti})}{(\text{Stoklar}_{(\text{Dönem başı})} + \text{Stoklar}_{(\text{Dönem sonu})})/2}$
15	Stok Devir Hızı_2 = $\frac{\text{Satışların Maliyeti}}{(\text{Stoklar} + \text{Canlı Varlıklar} + \text{Proje Halindeki Stoklar})_{(\text{Dönem başı})} + (\text{Stoklar} + \text{Canlı Varlıklar} + \text{Proje Halindeki Stoklar})_{(\text{Dönem sonu})})/2}$
16	Ticari Alacak Devir Hızı = $\frac{\text{Hasılat}}{(\text{Kısa Vadeli Ticari Alacaklar}_{(\text{Dönem başı})} + \text{Kısa Vadeli Ticari Alacaklar}_{(\text{Dönem Sonu})})/2}$
17	Aktif Devir Hızı = $\frac{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})}{(\text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Dönem başı})} + \text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Dönem sonu})})/2}$
18	Özkaynak Devir Hızı = $\frac{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})}{(\text{Toplam Özkaynaklar}_{(\text{Dönem başı})} + \text{Toplam Özkaynaklar}_{(\text{Dönem sonu})})/2}$
19	Aktif Kârlılığı (%) = $\frac{(\text{Dönem Kârı (Zararı)})}{(\text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Dönem başı})} + \text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Dönem sonu})})/2}$
20	Özkaynak Kârlılığı (%) = $\frac{(\text{Dönem Kârı (Zararı)})}{(\text{Özkaynaklar}_{(\text{Dönem başı})} + \text{Özkaynaklar}_{(\text{Dönem sonu})})/2}$
21	Net Kâr Marjı (%) = $\frac{\text{Dönem Kârı (Zararı)}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
22	Satışların Maliyeti / Hasılat (%) = $\frac{(\text{Satışların Maliyeti} + \text{Finans Sektörü Faaliyetleri Maliyeti})}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$

No	Oran
23	$\text{Brüt Kâr Marjı (\%)} = \frac{\text{Brüt Kâr (Zarar)}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
24	$\text{Esas Faaliyet Kâr Marjı (\%)} = \frac{\text{Esas Faaliyet Kârı (Zararı)}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
25	$\text{Genel Yönetim Giderleri/Hasılat(\%)} = \frac{\text{Genel Yönetim Giderleri}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
26	$\text{Pazarlama Giderleri/Hasılat(\%)} = \frac{\text{Pazarlama Giderleri}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
27	$\text{ARGE Giderleri / Hasılat} = \frac{\text{ARGE Giderleri}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
28	$\text{Finansman Giderleri/Hasılat} = \frac{\text{Finansman Giderleri}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
29	$(\text{Genel Yönetim} + \text{Pazarlama} + \text{ARGE giderleri})/\text{Hasılat (\%)} = \frac{\text{Genel Yönetim Giderleri} + \text{Pazarlama Giderleri} + \text{ARGE Giderleri}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılatı})} * 100$
30	$(\text{Genel Yönetim} + \text{Pazarlama} + \text{ARGE Giderleri})/\text{Dönem Kârı (\%)} = \frac{\text{Genel Yönetim Giderleri} + \text{Pazarlama Giderleri} + \text{ARGE Giderleri}}{\text{Dönem Kârı (Zararı)}} * 100$

DEĞİŞİM ORANLARI (Bir önceki yılın aynı dönemine göre)

No	Oran
1	$\text{Toplam Varlıklar Değişim Oranı (\%)} = \frac{(\text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Cari dönem})} - \text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})})}{\text{Toplam Varlıklar}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}} * 100$
2	$\text{Toplam Yükümlülükler Değişim Oranı (\%)} = \frac{\text{Toplam Yükümlülükler}_{(\text{Cari dönem})} - \text{Toplam Yükümlülükler}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}}{\text{Toplam Yükümlülükler}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}} * 100$
3	$\text{Özsermaye Değişim Oranı (\%)} = \frac{\text{Özsermaye}_{(\text{Cari dönem})} - \text{Özsermaye}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}}{\text{Özsermaye}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}} * 100$
4	$\text{Hasılat Değişim Oranı (\%)} = \frac{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılat})_{(\text{Cari dönem})} - (\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılat})_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}}{(\text{Hasılat} + \text{Finans Sektörü Faaliyeti Hasılat})_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}} * 100$
5	$\text{Dönem Kârı Değişim Oranı (\%)} = \frac{\text{Dönem Kârı}_{(\text{Cari dönem})} - \text{Dönem Kârı}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}}{\text{Dönem Kârı}_{(\text{Önceki yıl aynı dönem})}} * 100$

3.4. Uç Değer Analizi:

Sektörel ve tüm şirketler için yapılan oran dönemsel ortalama oran hesaplamalarında, Tukey's Hinges yöntemiyle tespit edilen uç değerler ortalamalara dahil edilmemektedir. Tablolarda yer alan şirket sayıları, sözkonusu analiz sonrasındaki şirket sayılarını göstermektedir.

$$\text{Minimum Uç Değer} = Q1 - 3 * (Q3 - Q1)$$

$$\text{Maximum Uç Değer} = Q3 + 3 * (Q3 - Q1)$$

Q1: Alt Kartil

Q3: Üst Kartil